

AFGØRELSE FRA ANKENÆVNET FOR BUS, TOG OG METRO

Journalnummer: 2010-0184

Klageren: xx på vegne yy
3390 Hundested.

Indklagede: DSB S-tog A/S

Klagen vedrører: Rykkergebyr på 100 kr. – manglende underretning af forældre.

Ankenævnets sammensætning:

Nævnensformand, landsdommer Tine Vuust
Bjarne Lindberg Bak
Ingrid Dissing
Claus Jørgensen
Torben Steenberg

SAGSFREMSTILLING:

Klageren reklameret til indklagede: 5. maj 2010.

Klagegebyr modtaget i ankenævnet: 14. juni 2010.

Sagens omstændigheder: Klagerens datter, der er født den 2. juli 1995, blev den 13. marts 2010 (som 14-årig) pålagt en kontrolafgift på 375 kr., fordi hun havde glemt at stemple sit klippekort.

Klagerens datter anmodede efterfølgende i en e-mail DSB Kundecenter om at annullere kontrolafgiften, men de fastholdt denne og bad hende indbetale kontrolafgiften senest den 26. marts 2010.

Da hun ikke betalte beløbet, sendte DSB Kundecenter en betalingspåmindelse pr. brev stilet til hende den 19. april 2010 med et rykkergebyr på 100 kr.

Den 5. maj 2010 viste klagerens datter betalingspåmindelsen til sin far (klageren), der herefter skrev til DSB Kundecenter, at han indbetalte kontrolafgiften samme dag, men ikke ville betale rykkergebyr med den begrundelse, **at** DSB S-tog ikke kunne tillade sig at påføre rykkergebyrer, når de ikke tidligere havde præsenteret ham for kravet, **at** når de udstedte kontrolafgifter til et barn under 15 år, kunne de ikke forvente, at barnet var i besiddelse af midler til at betale kontrolafgiften, hvorfor det som hovedregel blev forældrene, **at** når barnet havde udvist en adfærd, der tydeligt viste, at pågældende ikke var i stand til at sørge for den fornødne rejsehjemmel, kunne de ikke forvente, at barnet var i stand til at varetage kontrolafgiften på den rigtige måde, hvorfor det var nødvendigt, at inddrage forældrene, **at** når DSB S-tog havde med hjemmeboende børn under 18

år at gøre, skulle de sende en meddelelse til forældrene om evt. kontrolafgifter, da de har adgang til Cpr-registeret, samt **at** barnet i princippet kunne skjule alle rykkerbrevene for forældrene, hvorefter det kunne ende med fogedretten og gældsføngsel.

DSB Kundecenter fastholdt i brev af 4. juni 2010 kontrolafgiften med henvisning til, at børn og unge, der benytter offentlige transportmidler selv er erstatningsansvarlige, hvorfor en kontrolafgift er en sag mellem den unge og DSB S-tog, samt at DSB S-tog i henhold til registerloven er afskåret fra at sende kontrolafgifter/rykkerbreve til værge/forældre.

PARTERNES KRAV OG BEGRUNDELSER:

Klageren: Ønsker kontrolafgiften annulleret og har til støtte herfor gjort gældende som overfor DSB S-tog, samt at han vil opnå, at trafikskaberne henvender sig til forældrene, når de udsteder kontrolafgifter til hjemmeboende børn.

Trafikskaberne udnytter det faktum, at børn, der har fået en kontrolafgift, har rigtig svært ved at få det sagt til forældrene og som regel endnu sværere ved selv at betale bøden, hvorfor det som hovedregel bliver en sag mellem trafikskabet og forældrene. Derfor skal det ikke være muligt at pålægge rykkergebyrer til hjemmeboende børn.

Trafikskabet kan i princippet bringe et barn i uoverkommelig gæld, da barnet ikke kan gennemskue konsekvenserne af sine handlinger. Det er jo derfor de ikke er myndige. Det skal først være muligt for trafikskabet at påføre rykkergebyrer, når barnet er blevet myndigt.

Indklagede: Fastholder kravet om betaling af rykkergebyret og har til støtte herfor gjort gældende,

at kontrolafgiften ikke blev betalt inden udløbet af betalingsfristen,

at udstedelse af kontrolafgifter er hjemlet i lov om jernbane, som "giver adgang til at udstede kontrolafgifter og ekspeditionsgebyr til passagerer, der ikke foreviser gyldig rejsehjemmel (billetter og kort)".

Der er i loven ikke nogen aldersgrænse, hvorfor transportvirksomhederne har adgang til at gøre krav gældende direkte mod den person, som har rejst uden gyldig billet eller kort.

SEKRETARIATETS BEMÆRKNINGER:

Nedenfor gengives relevante lovbestemmelser og en myndighedsvejledning vedrørende mindreårige:

§ 23 i bekendtgørelse af lov om Jernbaner har følgende ordlyd:

"Transportministeren fastsætter regler om jernbanevirksomhedernes adgang til at opkræve kontrolafgift og ekspeditionsgebyr for passagerer, der ikke foreviser gyldig rejsehjemmel (billetter og kort).
Stk. 2. Restanceinddrivelsesmyndigheden kan inddrive skyldige beløb ved modregning i overskydende skat.
Stk. 3. Jernbanevirksomheden kan fastsætte regler om pligt for passagerer, der ikke er i besiddelse af gyldig rejsehjemmel (billetter og kort), til på forlangende at forevise legitimation med henblik på at fastslå passagerens identitet."

I bemærkninger til bestemmelsen i den oprindelige § 23 i lov om jernbaner er intet anført om, at mindreårige skal behandles anderledes, hverken i relation til kontrolafgifter eller udpantningsretten. Bemærkningerne gengives her:

”Det skal efter lovforslaget være muligt for de jernbanevirksomheder, der via kontrakter udfører trafik som offentlig service, at opkræve kontrolafgift samt ekspeditionsgebyrer. Disse kan inddrives ved udpantning. Udpantningsretten skal efter lovforslaget tilkomme både DSB og andre jernbanevirksomheder, der virker i Danmark, hvad enten dette måtte være private eller/og udenlandske virksomheder. Retten til udpantning er tænkt kun at gælde for jernbanevirksomhed, udført efter kontrakt som offentlig service.

I dag bruges udpantningsretten af DSB inden for både regional-, intercity- og S-togtrafikken, samt af privatbanerne inden for HT-området. I øvrigt anvendes udpantningsretten af lufthavne for så vidt angår benyttelsesafgifter med påbeløbne renter og gebyrer angivet i § 71 i lovbekendtgørelse nr. 373 af 4. juni 1997 om luftfart. Der er således for transportområdet indført en speciel let adgang til inddrivelse af ubetalte afgifter m.v. Såfremt denne adgang udelukkes, vil det være et tilbageskridt for en ellers velfungerende ordning, især for DSB, såvel på regionaltrafikken som på S-togtrafikken. Der er efterhånden tale om, at et stort antal passagerer ikke har gyldig rejsehjemmel, og dette påfører jernbanevirksomhederne indtægtstab. Såfremt jernbanevirksomhederne fratages muligheden for et effektivt inddrivelsesredskab som udpantning, vil det svække jernbanevirksomhedernes mulighed for at gribe ind over for det store antal passagerer uden gyldig rejsehjemmel, idet det ville være en svækkelse af mulighederne for sanktioner imod betalingsunddragelse. Herudover er der en forskel mellem jernbanebefordring og befordring med f.eks. fly eller færge, idet enhver kan stige ind i et tog og bruge produktet uden nogen forudgående billetkontrol. Ifølge oplysninger fra Hypotekbanken udgjorde restancerne ultimo 1996 for S-togtrafikken ca. 85 mill. kr. og for DSBs øvrige trafik ca. 16 mill. kr.

Trafikministeriet finder derfor, at opretholdelsen og videreførelsen af udpantningsretten for så vidt angår jernbanevirksomheder, der udfører trafik som offentlig service vil være et vitalt spørgsmål for den fremtidige jernbanevirksomhed, og at der således er grundlag for at fravige det almindelige princip, hvorefter udpantningsret normalt er forbeholdt offentlige myndigheder.

Til stk. 2-9

Adgangen til lønindeholdelse er som udpantningsretten normalt forbeholdt offentlige myndigheder.

Den gruppe jernbanevirksomheder, som kunne tænkes at drive offentlig service trafik i Danmark, herunder også DSB, er nok formelt private, men indtager en særstilling derved, at de alene udøver deres virksomhed for staten mod betaling og under regler og vilkår, der er fastsat i kontrakter med staten. En adgang til modregning og lønindeholdelse for disse virksomheders krav afledt af togdriften vil derfor ikke stride mod principielle synspunkter.

Hertil kommer, at det fortsat ville være Hypotekbanken, som skulle varetage inddrivelsen af disse krav, hvilket må give en vis garanti for, at regelsættet administreres korrekt.”

I SKATs inddrivelsesvejledning for 2010 er anført følgende:

”Med umyndige tænkes i det følgende først og fremmest på mindreårige, dvs. børn og unge under 18 år. Spørgsmålet om inddrivelse hos mindreårige kan f.eks. være relevant i form af inddrivelse af kontrolafgifter hos mindreårige gratister i S-tog eller busser, eller hos mindreårige, der har modtaget en bøde for en strafretlig forseelse, f.eks. overtrædelse af færdselsloven.

Retsgrundlaget

Retsgrundlaget findes i lov nr. 388 af 14. juni 1995 om værgemål, kap. 6: [nu Lovbekendtgørelse nr. 1015 af 20/08/2007 om værgemål]

Umyndiges selvstændige rådighed og næring

§ 42. Umyndige råder selv over,

- 1) hvad de har erhvervet ved eget arbejde, efter at de er fyldt 15 år, eller

- efter at de er frataget den retlige handleevne,
- 2) hvad de har fået til fri rådighed som gave eller som friarv ved testamente, og
- 3) hvad værgeren har overladt dem efter § 25, stk. 3.

Stk. 2. Rådigheden omfatter også indtægter af det erhvervede, og hvad der træder i stedet herfor. Den medfører ikke adgang til at påtage sig gældsforpligtelser.

Stk. 3. Værgeren kan med statsamtets godkendelse fratage den umyndige rådigheden, hvis det er nødvendigt af hensyn til dennes velfærd.

Umyndiges gældsforpligtelser

Umyndige kan ikke påtage sig gældsforpligtelser, f.eks. i form af lån eller kreditkøb. Derimod er der intet til hinder for, at umyndige kan pådrage sig gældsforpligtelser. Umyndige er således underlagt et almindeligt erstatningsansvar for deres skadegørende handlinger eller undladelser og kan derfor hæfte for et erstatningskrav. Umyndige over den kriminelle lavalder (►14 ◀år) kan endvidere pådrage sig strafansvar, der kan udmøntes i en bødestraf, som den umyndige hæfter for. I retspraksis er det endvidere fastslået, at unge under 18 år hæfter for bl.a. kontrolafgifter i S-tog og busser, jf. Vestre Landsrets dom af 6. juni 1984 i ankesag B 3120/1983, hvorved en 17-årig blev tilpligtet at betale kontrolafgift.

Inddrivelsesmidler

Der er intet til hinder for, at der kan ske lønindeholdelse hos umyndige personer, som oppebærer en lønindtægt, jf. lov om værgemål § 42, stk. 1, nr. 1. Den umyndige råder over, hvad han har erhvervet ved eget arbejde, og der kan derfor ske lønindeholdelse i disse selverhvervede midler.

Også modregning kan finde sted i den umyndiges midler. De midler, der tilbagebetales den umyndige i form af overskydende skat, må stamme fra den umyndiges selverhverv, som den umyndige mindreårige selv har råderet over.

Den mindreåriges selvstændige råderet bevirker endvidere, at lønindeholdelse og modregning i disse selverhvervede midler ikke kræver underretning af værgeren.

Udlægssager

Reglerne i retsplejelovens §§ 257-258 om proceshabilitet finder også anvendelse i fogedretten. Møder en mindreårig skyldner, skal udlægsforretningen derfor udsættes med henblik på, at værgeren kan underrettes eller tilsiges."

Erstatningsansvarslovens § 24 a, der regulerer børns erstatningsretlige stilling, lyder således:

"§ 24 a. Barn under 15 år er erstatningspligtigt for skadegørende handlinger efter samme regler som personer over denne alder. Dog kan erstatningen nedsættes eller endog helt bortfalde, for så vidt det findes billigt på grund af manglende udvikling hos barnet, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt, derunder navnlig forholdet mellem den skadegørendes og den skadelidendes evne til at bære tabet og udsigten til, at skaden kan fås godtgjort hos andre."

BILAG TIL SAGEN:

Kopi af kontrolafgiften.
Kopi af parternes korrespondance.

ANKENÆVNETS BEMÆRKNINGER:

Efter ankenævnets praksis, der har støtte i retspraksis, kan mindreårige pålægges en kontrolafgift i medfør af bekendtgørelse af lov om jernbaner § 23.

DSB S-togs hjemmel til opkrævning af rykkergebyr, hvis en kontrolafgift ikke betales, fremgår af lov om renter § 9 b, der er sålydende:

“For rykkerskrivelser vedrørende fordringer kan fordringshaveren kræve et gebyr, jf. stk. 2, såfremt skrivelseren er fremsendt med rimelig grund (rykkergebyr). Fordringshaveren kan endvidere kræve et gebyr, jf. stk. 3, for at anmode en anden om at inddrive fordringen på fordringshaverens vegne, såfremt dette er sket med rimelig grund (inkassogebyr).

Stk. 2. Der kan kræves et rykkergebyr på højst 100 kr. inkl. moms for hver rykkerskrivelse, dog højst for 3 skrivelser vedrørende samme ydelse. Har skyldneren inden for en sammenhængende periode til stadighed været i restance vedrørende samme skyldforhold, kan der uanset 1. pkt. højst kræves rykkergebyr for 3 skrivelser vedrørende restancerne i den pågældende periode. Der kan kun kræves gebyr for rykkerskrivelser, som er sendt med mindst 10 dages mellemrum.”

Der ses ikke i lovgivningen at være en udtrykkelig pligt til underretning af forældremyndighedsindehaveren/værgen ved opkrævning af rykkergebyr for mindreåriges ubetalte gæld, hvorfor ankenævnet ikke har grundlag for at pålægge trafikelskaber en sådan pligt.

Ankenævnet bemærker, at private trafikelskaber ikke har adgang til folkeregisteret og derfor ikke i alle tilfælde har mulighed for at finde ud af, hvem den mindreåriges forældre er.

Ankenævnet bemærker videre, at klagerens datter i første omgang selv rettede henvendelse til DSB S-tog med anmodning om annullering af kontrolafgiften og derfor må anses for at være klar over, at hun var et beløb skyldig, samt at dette beløb blev fastholdt af DSB S-tog, efter at de havde skrevet dette til hende.

Ankenævnet finder på denne baggrund, at DSB S-tog A/S var berettiget til at fastholde kravet om betaling af rykkergebyr.

Forældre/værgen har omsorgsansvaret for den unge indtil det fyldte 18. år. Ankenævnet henstiller på den baggrund til, at trafikelskabet, så vidt det er muligt, underretter værgen om en pålagt kontrolafgift. Ankenævnet finder ikke, at Persondatalovens bestemmelser – således som anført af DSB S-tog, er til hinder for at videregive oplysning til værgen om den mindreåriges kontrolafgift.

Ankenævnet træffer herefter følgende

AFGØRELSE:

DSB S-tog er på det foreliggende grundlag berettiget til at opretholde kravet om betaling af rykkergebyr på 100 kr. Beløbet skal betales inden 30 dage jf. ankenævnets vedtægters § 15.

Da klageren ikke har fået medhold i klagen, tilbagebetales klagegebyret ikke, jf. § 26, stk. 4, modsætningsvist.

Hver af parterne kan anlægge sag ved domstolene om de forhold, som klagen har vedrørt.

Klageren henvises til at søge yderligere oplysning om eventuel bistand i forbindelse med sagsanlæg på www.domstol.dk, www.advokatsamfundet.dk og /eller eget forsikringssselskab om eventuel forsikringsretshjælp.

På ankenævnets vegne, den 6. december 2010.

Tine Vuust
Nævnshoved